WYNIA'S WEEK

Milieudefensie strijdt niet tegen klimaatverandering maar voor deindustrialisatie

Posted on 22 april 2025 by Lucas Bergkamp

De ‘klimaatzaak van de eeuw’ tegen Shell begon zo mooi voor Milieudefensie, maar eind vorig jaar gooide het Hof roet in het eten en werd het bevel aan Shell tot vergaande emissiereductie ingetrokken. Zoals verwacht, is Milieudefensie in cassatie gegaan bij de Hoge Raad. Maar daarmee heeft zij zichzelf in de voet geschoten.

Het is nu overduidelijk dat het de milieuclub niet gaat om de strijd tegen ‘gevaarlijke klimaatverandering’, maar om de strijd voor deindustrialisatie. De belangen van de economie en de burger moeten volgens Milieudefensie ook ondergeschikt worden gemaakt aan symbolisch klimaatmoralisme dat niet eens de emissies zal verminderen, laat staan het klimaat ‘verbeteren.’

Effectiviteit mag niet geëist worden

De vraag die centraal staat in deze zaak is of de rechter een emissiereductiebevel mag geven ook als dat bevel niets zal doen om de door de klimaatbeweging gevreesde 'gevaarlijke klimaatverandering' te voorkomen. Het Hof Den Haag heeft vorig jaar de eis afgewezen om Shell een vergaand emissiereductiebevel te geven omdat andere leveranciers de plek van Shell zouden innemen en de emissies daardoor niet zouden dalen. Dus de eis van Milieudefensie zou het gevaar niet verminderen.

In cassatie stelt Milieudefensie nu dat de eis van effectiviteit niet gesteld mag worden – ook al haalt het niets uit, Shell moet de emissies verminderen. Er zou een plicht tot emissiereductie bestaan los van het gevaar dat daarmee bestreden zou worden. Ging het Milieudefensie dan toch niet om het voorkomen van gevaarlijke klimaatverandering?

In hoger beroep zag Milieudefensie de bui al hangen. Om het probleem van de ineffectiviteit van het gevorderde emissiereductiebevel op te lossen, had Milieudefensie met een beroep op twee deskundigenberichten betoogd dat het bevel toch wel een beetje effectief zou zijn. Maar het ene deskundigenbericht sprak slechts van een mogelijk gunstig effect en het andere (van Rotmans) behelsde een vage theorie over 'systeemspelers' en hoe ook de rechter klimaatkoploper kan spelen.

Dus in cassatie gooit Milieudefensie het nu over een andere boeg: dat emissiereductie niet effectief is, wil niet zeggen dat Shell er niet toe verplicht is en als dat niet aanvaard kan worden, dan is de gevorderde emissiereductie toch effectief. Maar Milieudefensie veegt terloops een andere reden voor de ineffectiviteit van haar vordering onder het tapijt. Wat is die reden?

Onteigening

Omdat Milieudefensie zelf ook wel inzag dat haar argumenten over de vermeende effectiviteit van het emissiereductiebevel nogal zwak waren, had zij het Hof om 'verduidelijking' van het vonnis van de rechtbank gevraagd. Die verduidelijking had echter meer weg van een onteigening.

Om te verzekeren dat het door Milieudefensie gevraagde bevel zou werken, zou het Hof moeten 'verduidelijken' dat de emissiereductie door Shell niet zou mogen worden gerealiseerd door de verkoop van bedrijfsonderdelen, door 'verdunning' middels aankoop van een hernieuwbare onderneming, of met andere trucs. Met andere woorden, Shell zou in feite door de rechter moeten worden onteigend of onder bewind van Milieudefensie geplaatst.

Het Hof heeft dit uiteraard moeten weigeren want de rechter is niet bevoegd om een bedrijf te onteigenen. Hoewel de Nederlandse rechter zich met regelmaat bereid toont om de grenzen van haar bevoegdheid te negeren om de progressieve beweging te bedienen, ging dit zelfs het Haagse hof te ver.

Lek als een mandje

Met de aan het Hof gevraagde verduidelijking heeft Milieudefensie al toegegeven dat het bevel zo lek is als een mandje en niets kan doen om 'gevaarlijke klimaatverandering' te voorkomen. Milieudefensie doet nu voor de Hoge Raad voorkomen alsof bij nader inzien de aan het Hof gevraagde onteigening overbodig was.

Als de raadsheren een beetje opletten, zullen zij eenvoudig door deze nieuwe ballon van Milieudefensie heenprikken. Er is letterlijk geen enkele reden om aan de feitelijke en juridische juistheid van het oordeel van het Hof te twijfelen.

Openstaand kelderluik

Milieudefensie klaagt in cassatie ook over het feit dat het Hof de juridische theorie waarop de vordering gebaseerd is niet goed begrepen heeft. Deze theorie staat bekend als de gevaarzettingsleer die gebaseerd is op een arrest van de Hoge Raad in een zaak van een Maastrichtenaar die in een Amsterdams cafe naar het toilet ging en toen in een donkere gang door een openstaand kelderluik viel ten gevolge waarvan hij ernstig letsel opliep.

De Hoge Raad oordeelde dat het onzorgvuldig en dus onrechtmatig is om een kelderluik in een onverlichte gang zonder waarschuwing open te laten staan. De uitbater van het cafe moest de schade van de Maastrichtenaar dus vergoeden.

Milieudefensie heeft betoogd dat emissies van CO2 een openstaand kelderluik zijn

en dat Shell daarom verplicht zou moeten worden deze emissies te beperken. Daarbij vergat Milieudefensie echter te vermelden dat Shell volgens de gevaarzettingsleer met een vermelding van het mogelijke klimaatgevaar zou kunnen volstaan (en zo'n vermelding is onnodig als iedereen reeds bekend is met het gevaar).

Hoe de emisssiereductieplicht dan kan worden losgekoppeld van het voorkomen van gevaar is een raadsel. Wil Milieudefensie serieus beweren dat het ook onzorgvuldig is om een kelderluik open te laten staan als er geen enkele cafegast in de gang kan komen?

Deindustrialisatie

De onnavolgbare argumentatie van Milieudefensie kan niet anders worden geïnterpreteerd dan als een pleidooi niet voor het voorkomen van gevaarlijke klimaatverandering, maar voor het versnellen van de deindustrialisatie van Nederland. Want indien de Nederlandse rechter aan ondernemingen zelfs emissiereductiebevelen gaat opleggen als het klimaat er volgens de eigen theorie niet mee gebaat is, zal het met de industrie snel gedaan zijn.

Met het argument dat het niets uitmaakt dat een emissiereductiebevel niet effectief is en niets aan de 'gevaarlijke klimaatverandering' doet, voegt Milieudefensie nog een cynische en subversieve dimensie aan haar klimaatmachtsgreep toe: de rechter zou een illegitieme en ineffectieve wetgever moeten worden die de deindustrialisatie van Nederland versnelt.

Lucas Bergkamp *is arts en advocaat te Brussel. Hij trad op als deskundige voor de stichting Mens & Milieu in de 'klimaatzaak van de eeuw'.*

Wynia's Week *verschijnt drie keer per week,* ***156 keer per jaar****, met even onafhankelijke als broodnodige artikelen en columns, video's en podcasts. U maakt dat samen met de andere donateurs mogelijk. Doet u weer mee?*
Kijk HIER. *Hartelijk dank!*